

MAISTO IŠLAIDŲ, SKIRTŲ TUBERKULIOZE SERGANČIŲ ASMENŲ SKATINIMUI AMBULATORINIO GYDYMO METU, FIKSUOTOJO ĮKAINIO NUSTATYMO PAGRINDIMAS

2017-09-08

I. ĮVADAS

Maisto išlaidų, skirtų tuberkulioze sergančių asmenų skatinimui ambulatorinio gydymo metu, fiksuotojo įkainio nustatymo pagrindimas (toliau – Analizė) atliekamas vadovaujantis 2008 m. liepos 15 d. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos išmokų atskaitos rodiklių ir bazinio bausmių ir nuobaudų dydžio nustatymo įstatymu bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. rugsėjo 10 d. nutarimu Nr. 924 „Dėl bazinės socialinės išmokos dydžio patvirtinimo“.

Analizės tikslas – supaprastinti 2014–2020 m. periodo iš Europos socialinio fondo lėšų bendrai finansuojamų projektų administravimą. Taikant šį maisto išlaidų, skirtų tuberkulioze sergančių asmenų skatinimui ambulatorinio gydymo metu, fiksuotą įkainį (toliau – Fiksuotasis įkainis), pareiškėjams bus lengviau planuoti projekto išlaidas rengiant paraiškas, o projektų vykdytojams paprasčiau atsiskaityti už projekto lėšų panaudojimą.

Nustatytą fiksuotą įkainį planuojama taikyti 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 8 prioriteto „Socialinės įtraukties didinimas ir kova su skurdu“ priemonės Nr. 08.4.2-ESFA-R-615 „Priemonių, gerinančių ambulatorinių sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą tuberkulioze sergantiems asmenims, įgyvendinimas“ remiamos veiklos, skirtos kompensuoti maisto išlaidas tuberkulioze sergantiems asmenims ambulatorinio gydymo metu už laiku išgertus vaistus, įgyvendinimui.

Analizė atlikta Europos socialinio fondo agentūros.

Atliekant analizę vadovautasi šiais apibrėžimais:

Projektas – iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamas projektas, kaip jis apibrėžtas Atsakomybės ir funkcijų paskirstymo tarp institucijų, įgyvendinant 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programą, taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. birželio 4 d. nutarimu Nr. 528 „Dėl atsakomybės ir funkcijų paskirstymo tarp institucijų, įgyvendinant 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programą“, 2.27 punkte.

Dalyvis – projekto veiklose dalyvaujantis tuberkulioze sergantis asmuo, kuris tęsia tuberkuliozės gydymo kursą ambulatorines asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančioje asmens sveikatos priežiūros įstaigoje.

Maisto išlaidos – išlaidos, vieną kartą per savaitę skiriamos projekte dalyvaujančio tuberkulioze sergančio asmens (toliau – dalyvis), ambulatorinio gydymo metu atvykusio suvartoti jam skirtų vaistų, maisto išlaidoms apmokėti. Dalyviui išduodami maisto talonai maisto produktams įsigyti. Griežtai draudžiama už maisto talonus (maisto produktams) įsigyti alkoholinius ir energinius gėrimus, tabako gaminius ir loterijos bilietus. Taip pat draudžiama maisto talonus keisti į pinigus.

II. TEISĖS AKTŲ ANALIZĖ

Analizė atlikta vadovaujantis:

- 2008 m. liepos 15 d. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos išmokų atskaitos rodiklių ir bazinio bausmių ir nuobaudų dydžio nustatymo įstatymu, kuris buvo pakeistas 2008 m. gruodžio 19 d. įstatymu „Lietuvos Respublikos minimaliojo darbo užmokesčio dydžių, socialinės apsaugos išmokų ir bazinio bausmių ir nuobaudų dydžio indeksavimo įstatymo pakeitimas“ (toliau – Įstatymas)¹;
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. rugsėjo 10 d. nutarimu Nr. 924 „Dėl bazinės socialinės išmokos dydžio patvirtinimo“ (toliau – Nutarimas)²;
- 2002 m. kovo 5 d. Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymu (toliau – PVM įstatymas)³;
- Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2016 m. vasario 12 d. įsakymu Nr. V-237 „Dėl Tiesiogiai stebimo trumpo gydymo kurso paslaugų teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Aprašas)⁴.

Siekiant kompensuoti maisto išlaidas tuberkulioze sergantiems asmenims ambulatorinio gydymo metu už laiku išgertus vaistus, pasirinktas būdas išduoti jiems talonus maisto prekėms. Tai bus organizuojama toliau nurodytu būdu.

Savivaldybių įrengti tiesiogiai stebimo gydymo kurso (DOTS, angl. directly observed treatment short course) kabinetai organizuoja, kad dalyviams už laiku išgertus vaistus vieną kartą per savaitę būtų išduodami talonai maisto prekėms. Dalyvis, gavęs taloną maisto prekėms, pasirašo Ambulatoriškai DOTS kabinete besigydančių pacientų socialinės paramos registravimo žurnale, kurio forma yra patvirtinta Apraše. Maisto talonas teikiamas visiems ambulatoriškai besigydančioms dalyviams. Jeigu dalyvis atsisako tęsti ambulatorinį TB gydymą arba be pateisinamos priežasties neatvyksta į DOTS kabinetą nors kartą per savaitę, talonas tą savaitę maisto prekėms jam nėra išduodamas.

Dalyvis už sėkmingą ambulatorinį gydymą gavęs maisto taloną galės jį panaudoti tik toje maisto prekių parduotuvėje, kuri laimėjo viešuosius pirkimus, t. y. pateikė didžiausios apimties maisto krepšelį pagal nurodytą sumą ir rekomenduojamą maisto produktų sąrašą.

Nustatant kompensuojamo maisto talono vertę remtasi Įstatyme nustatyto vienu iš socialinės apsaugos išmokų atskaitos rodiklių, naudojamų socialinės apsaugos išmokoms apibrėžti ir apskaičiuoti, t. y. bazine socialine išmoka (toliau – BSI). BSI – valstybės nustatomas statistinis rodiklis, apskaičiuojamas kaip vieno asmens piniginių pajamų suma, kuri turėtų garantuoti minimalų socialiai priimtina poreikių (įskaitant ir maisto) patenkinimo lygį, atitinkantį organizmo poreikius pagal fiziologines normas. Kadangi socialinių pašalpų ir valstybės išmokų bazė dažniausiai ir yra BSI, todėl nuspręsta maisto talono vertę nustatyti remiantis šiuo dydžiu, kuris vadovaujantis Nutarimu yra 38 Eur.

Maisto talono vertė nustatoma pagal vienos savaitės maisto išlaidų sumą. Remiantis tuo, kad kalendoriniuose metuose yra 52 savaitės ir 1 diena (įprastais metais), arba 52 savaitės ir 2 dienos (keliamaisiais metais) kas ketverius metus, maisto talono vertė savitei apskaičiuota BSI dauginant iš 12 mėnesių ir dalinant iš 52,18 (4 metų savaitių skaičiaus vidurkis) – $38 \times 12 / 52,18 = 8,74$ eurų / savitei. Siekiant patogaus taikymo, maisto talono vertė, 8,74 eurai dalyviui per savaitę, suapvalinama iki sveikosios reikšmės 9 eurų.

Vadovaujantis Pasaulio sveikatos organizacijos rekomendacijomis ir tarptautine tuberkuliozės gydymo ir profilaktikos praktika galima konstatuoti, kad tikimybė, jog dalyvis gavęs maisto taloną jo nepanaudos ir (ar) nenueis į maisto prekių parduotuvę įsigyti maisto produktų yra labai maža arba lygi nuliui. Tai reiškia, kad kiekvienas išduotas 9 eurų vertės maisto talonas bus

¹ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.821DEBBBD657/vhpQISKcdu>

² <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/f7bdfb303cce11e498a79e861091cd92>

³ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.ED68997709F5/UgfgmXNrKG>

⁴ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/b4f0b5f0d65011e583a295d9366c7ab3/SSvTLZcSoY>

panaudotas. Todėl fiksuotasis įkainis gali būti prilygintas maisto talono vertei, o maisto talono išdavimo patvirtinimo dokumentas gali būti prilygintas dokumentui, kurį pateikus mokamas fiksuotasis įkainis.

Kadangi maisto išlaidos tuberkulioze sergantiems asmenims ambulatorinio gydymo metu bus kompensuojamos iš Europos socialinio fondo lėšų, reikalinga įvertinti, ar fiksuotasis įkainis turi būti nustatytas su PVM ir be PVM, kadangi atsiskaitydamas su viešuosius pirkimus laimėjusia parduotuve projekto vykdytojas atsiskaitydamas sumokės PVM. Sumokėtas PVM šiuo atveju nebūtų tinkamas finansuoti, jei projekto vykdytojas pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus turi galimybę jį įtraukti į atskaitą, net jeigu toks PVM į atskaitą įtrauktas nebuvo.

Vadovaujantis PVM įstatymo 2 straipsnio 7 ir 8 dalimis, ekonomine veikla nelaikoma valstybės, savivaldybių, valstybės ar savivaldybių institucijų ar įstaigų, kitų viešųjų juridinių asmenų veikla, kurią vykdyti šie asmenys įpareigoti teisės aktais, net jeigu už tokią veiklą mokami mokesčiai ar rinkliavos (išskyrus PVM įstatyme numatytas išimtis), darbo veikla ar atsitiktiniai sandoriai. Tokia veikla nesuteikia teisės į pirkimo PVM atskaitą, t.y. ūkio subjektai neturi galimybės įtraukti savo veiklai vykdyti pirktų prekių ar paslaugų PVM į PVM atskaitą.

Pagal PVM įstatymo 20 straipsnį sveikatos priežiūros paslaugos yra PVM neapmokestinama veikla.

Atsižvelgiant į tai, kad 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 8 prioriteto „Socialinės įtraukties didinimas ir kova su skurdu“ įgyvendinimo priemonės Nr. 08.4.2-ESFA-R-615 „Priemonių, gerinančių ambulatorinių sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą tuberkulioze sergantiems asmenims, įgyvendinimas“ projektų finansavimo sąlygų apraše (toliau – PFSA) numatyti galimi pareiškėjai (partneriai) yra savivaldybių administracijos ir asmens sveikatos priežiūros įstaigos (teikiančios ambulatorines asmens sveikatos priežiūros paslaugas ir turinčios sutartis su teritorinėmis ligonių kasomis dėl šių paslaugų apmokėjimo), kurių teikiamos paslaugos yra PVM neapmokestinamos, Fiksuotasis įkainis nustatomas su PVM.

III. TEISĖS AKTU NUSTATYTI FIKSUOTIEJI DYDŽIAI

Analizės metu nustatytas Maisto išlaidų, skirtų tuberkulioze sergančių asmenų skatinimui ambulatorinio gydymo metu, fiksuotasis įkainis yra **9,00 eurai** per savaitę dalyviui, kuris iš DOTS kabineto gavo tai savaitei skirtą taloną maisto prekėms.

IV. TEISĖS AKTU NUSTATYTŲ FIKSUOTŲJŲ DYDŽIŲ TAIKYMAS

Projekto išlaidoms, kurios apmokamos taikant šioje Analizėje nustatytą fiksuotojo įkainio dydį, pagrįsti projekto vykdytojas su mokėjimo prašymais turi pateikti kopiją Aprašo priedo Nr. 1 „Ambulatoriškai DOTS kabinete besigydančių pacientų socialinės paramos registravimo žurnalas“, kuriame taloną maisto prekėms gavęs dalyvis kiekvieną savaitę savo parašu yra patvirtinęs, kad gavo maisto taloną. Pagal poreikį gali būti pateikiami kiti papildomi dokumentai, įrodantys sėkmingą ambulatorinį gydymą (rezultato pasiekimą, pavyzdžiui, gydymo įstaigos žurnalas, sąrašas, kuriame yra patvirtinama, apie dalyviui suteiktą gydymą, vaistus).

Pasikeitus Nutarime patvirtintam BSI dydžiui, fiksuotasis įkainis turi būti perskaičiuojamas. Pakeistas fiksuotasis įkainis atnaujintoje Analizėje įsigalioja pritarus Finansų ministerijai ir yra taikomas projektams, kurių sutartys pasirašomos po atnaujintos Analizės patvirtinimo datos arba taikomas projektams pagal anksčiau pasirašytas projektų sutartis, jei projekte dar nėra įvykdyti viešieji pirkimai ir įsigyti maisto talonai. Už Analizės atnaujinimą atsakinga Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija arba kita jos paskirta institucija.